

Historia

Texthäfte: 1600-talet

BEDÖMNINGSSTÖD I ÅRSKURS 4-6

Prov som återanvänds av Skolverket omfattas av sekretess enligt 17 kap. 4§ offentlighets- och sekretesslagen.

Detta prov återanvänds av Skolverket t.o.m 2022-01-30

Att tänka på när du genomför uppgifterna

- Orden **förklara** och **motivera** i uppgifterna är mycket viktiga! Med det menas att du ska utveckla dina svar och försöka redovisa dina tankegångar.
- En del uppgifter frågar om vilka påståenden som är **rimliga** eller **orimliga**. Ett rimligt påstående har man goda skäl att tro på. Ett orimligt påstående har man inte goda skäl att tro på.
- En del uppgifter består av öppna skrivfrågor. Där ska du svara med egna ord. Antalet rader visar om svaret bör vara lite längre och utvecklat eller om det räcker med ett kort svar.
- Andra uppgifter är slutna. Där ska du kryssa i de alternativ som du tycker stämmer. **OBS!** Kryssa aldrig i fler alternativ än de som efterfrågas. Ibland ska du kryssa för ett alternativ och ibland fler, så läs noga.
- Använd all information som finns i uppgiften. Bilder, bildtexter, inledande texter och rutor med text är hjälp till dig för att du ska kunna besvara frågan så bra som möjligt.

När du ser den här symbolen vid en uppgift ska du använda information i det här texthäftet när du löser uppgiften.

Professor Tiina Andersson

I bedömningsstödet kommer du då och då att träffa en påhittad person, Tiina. Här presenterar hon sig själv.

Hej!

Mitt namn är Tiina Andersson. Jag är professor i historia och ger dig viktig information om de uppgifter som du ska göra. Därför bör du alltid läsa mina pratbubblor ordentligt.

Två olika sätt att berätta om Sveriges krig

Sverige deltog i många krig under den så kallade "stormaktstiden". I läroböcker kan krigen beskrivas på olika sätt.

På nästa uppslag ser du hur 30-åriga kriget beskrivs i två olika läroböcker.

Gustaf II Adolf har stupat 1632. Kungens häst som hette Streiff blev uppstoppad och finns i dag på ett museum i Stockholm.

30-åriga kriget

Gustav II Adolf bestämde sig för att gå med i kriget för att skydda Sverige mot katolikerna. Kungen blev känd för att strida modigt tillsammans med sina soldater. Han vann också många segrar. Men den 6 november 1632 sköts han till döds vid Lützen i Tyskland.

Trots att kungen dog fortsatte kriget och till slut kunde Sverige vara med och vinna mot sina fiender. År 1648 blev det äntligen fred i Europa. Vid den tiden var det kungens dotter, Kristina, som styrde Sverige.

En sida från Lärobok 2, utgiven 2008

Sveriges kung Gustav II Adolf dog under slaget vid Lützen 1632. Målning från 1800-talet. Då ansåg många att kungen var en hjälte.

En fruktansvärd tid

Den svenske kungen marscherade runt med sina soldater och plundrade i nästan hela Tyskland. Den tyska befolkningen drabbades av våld, svält och sjukdomar där arméerna drog fram. De flesta tyskar brydde sig inte längre om vem som vann, bara kriget tog slut. Men kungen bara fortsatte.

När 30-åriga kriget äntligen tog slut 1648 hade mer än var fjärde invånare i Tyskland dött av krigshandlingar, sjukdomar och svält.

Historiska spår av 1600-talet i dagens Sverige

Spår av historien är sådant som finns i dag men som har med människor eller händelser från förr att göra. Här ser du tre exempel på spår av 1600-talet.

Gustav Adolfs-bakelsen kan köpas i många affärer den 6 november varje år.

[Startsidan | Om SVÄ | Aktuellt | Historik | Forskning | Medlemsinfo | Forum | Bruks-Wiki | Länkar & tips]

SÄLLSKAPET VALLONÄTTLINGAR

 [Résumé en français](#) [Summary in english](#)

Om Sällskapet Vallonättlingar	Aktuellt från SVÄ
Här kan du se vad Sällskapet Vallonättlingar är och vad du får som medlem. Du kan fylla i en medlems-anmälan on line och läsa vår info-folder som pdf på svenska eller in english . Här finns en lista över styrelsen. SVÄ finns i släktforskarcentret i Huvudsta.	Aktivitetsöversikt med beskrivning av kommande och tidigare aktiviteter. Medlemstidningen kommer 4 gånger/år. Förteckning över innehåll i tidigare nummer, som kan beställas. Vi arrangerar ibland resor till Belgien!
Vallonhistorisk översikt	Släktforskning om valloner
En kort historisk översikt, några kända vallonättlingar i Sverige och litteraturtips med vallonanknytning. Järnhanteringen och dess metoder beskrivs, liksom några kända	NYHET! Vallonkontrakt 2 - ny, utökad DVD-skiva med alla översatta originalkontrakt från 1600-talet! Vallonskivan 4.0 - DVD-skiva (alt. USB) med 120 vallonsläkter! Kjell Lindbloms Vallongenealogi! Erland de

Startsidan
Om SVÄ
Aktuellt
Historik
Forskning
Medlemsinfo
Forum
Länkar & tips
Bruks-Wiki
Uppdatera

På 1600-talet kom **valloner** till Sverige. Sällskapet Vallonättlingar är en förening för människor som är släkt med vallonerna.

I Hälsingland finns ett museum om **skogsfinnar** som kom till detta landskap på 1600-talet.

Framställningar av Nya Sverige

Under 1600-talet hade Sverige flera kolonier i andra världsdelar. En av dessa fanns i Nordamerika. Den kallades **Nya Sverige**.

Historiker beskriver den här kolonin på lite olika sätt. På nästa sida får du läsa två olika exempel.

Nya Sverige låg mellan de nuvarande städerna Washington och New York.

**Historiker A,
skrev på
1950-talet:**

Nya Sverige – en kort period med svenskt styre i Nordamerika

Nya Sverige kallades den koloni som grundades vid Delawarefloden i Nordamerika år 1638. Att Sverige kunde skaffa en koloni på andra sidan Atlanten visar att den svenska staten hade fått mycket makt i mitten på 1600-talet.

Sverige blev känt för att behandla indianerna väl. Exempelvis köpte Sverige sin mark av indianerna. Det gjorde inte alla andra länder. De flesta tog mark utan att betala. Men kolonin fick egentligen en mycket liten betydelse. Redan 1655 övertogs den av holländarna.

**Historiker B,
skrev på
1990-talet:**

Nya Sverige – en kort period med svenskt styre i Nordamerika

År 1638 skapade Sverige en koloni vid Delawarefloden i Nordamerika. Kolonin fick namnet **Nya Sverige**. Men den svenska kolonin blev inte särskilt långvarig. Efter bara 17 år övertogs den av Holland.

Det är sant att ursprungsbefolkningen (eller "indianerna" som de kallades tidigare) fick betalt för den mark som svenskarna ville ha till sin koloni. Men både Sveriges och Hollands kolonier ledde tillsammans med andra kolonier till att Nordamerika senare helt togs över av européer. Därför är också Nya Sverige en mycket viktig del av ursprungsbefolkningens historia, en berättelse om hur de slutligen förlorade all sin mark – och sitt gamla sätt att leva.

BILDFÖRTECKNING

s. 4-5

Gustav II Adolfs död i slaget vid Lützen. Målning av Carl Wahlbom: Wikimedia Commons

s. 6

Gustav Adolfsbakelse: Hannes R, Wikimedia Commons

s. 7

Sällskapet Vallonättlingar: bedömningsstödsgruppen

Skylt till Finnskogsmusset: bedömningsstödsgruppen

s. 8

Karta över Nya Sverige: bedömningsstödsgruppen